

Manipulation as a Key Tool of Information Warfare in the Era Of Media And Social Networks

UDC: 32.01.04

DOI: <https://doi.org/10.15421/172522>**Larioncheva Nataliia**Ph.D. Student, <https://orcid.org/0009-0000-3605-0163>, larionchevanatalia@gmail.com*Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)*

Abstract

Relevance. The article examines the current issues of information warfare in the context of the development of mass media and social networks. The relevance of the study is due to modern challenges in information security. Information has become a powerful tool of influence, especially in the context of hybrid conflicts. Social networks and online media contribute to the manipulation of consciousness, the spread of disinformation and the destabilisation of society. The study of this topic is important for developing countermeasures, increasing media literacy and strengthening the information security of the state.

The purpose: was to identify the potential opportunities and limitations of comparative analysis as a method of studying institutional reforms.

Results. The study analyses information warfare as an instrument of modern politics, its impact on national security and methods of manipulating public opinion. The main mechanisms of information influence, including disinformation, hybrid attacks and the role of social networks in shaping public opinion are considered. The author analyses strategies for countering manipulation and disinformation, including technological solutions, development of media literacy and state information security measures.

Conclusions. The study showed that information warfare in the 21st century has become a key tool for influencing public opinion, politics and security. The main threats include manipulation, disinformation and destruction of cultural identity. Effective counteraction requires a comprehensive approach: threat analysis, media literacy development, legal regulation and technological tools to combat fakes. The media and social networks play an important role, as they can both spread manipulation and counteract it. Fostering critical thinking and information security are key factors in protecting society.

Keywords: information warfare, manipulation, disinformation, fake news, communication, hybrid warfare, propaganda, information security, public opinion, social media, mass media

Маніпуляція як ключовий інструмент інформаційної війни в епоху ЗМІ та соціальних мереж

Ларіончева Наталія*Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)*

Анотація

Актуальність. Стаття розглядає актуальну проблематику ведення інформаційних воєн в контексті розвитку ЗМІ та соціальних мереж. Актуальність дослідження зумовлена сучасними викликами в інформаційній безпеці. Інформація стала потужним інструментом впливу, особливо в умовах гібридних конфліктів. Соціальні мережі та онлайн-медіа сприяють маніпуляції свідомістю, поширенню дезінформації та дестабілізації суспільства. Дослідження цієї теми важливе для розробки механізмів протидії, підвищення медіаграмотності та зміцнення інформаційної безпеки держави.

Метою дослідження: визначити потенційні можливості та обмеження порівняльного аналізу як методу дослідження інституційних реформ.

Результати. Дослідження присвячене аналізу інформаційної війни як інструменту сучасної політики, її впливу на національну безпеку та методів маніпуляції громадською думкою. Розглянуто основні механізми інформаційного впливу, включаючи дезінформацію, гібридні атаки та роль соціальних мереж у формуванні суспільних настроїв. Проаналізовано стратегії протидії маніпуляції та дезінформації, зокрема технологічні рішення, розвиток медіаграмотності та державні заходи інформаційної безпеки.

Висновки. Дослідження показало, що інформаційна війна у XXI столітті стала ключовим інструментом впливу на суспільну свідомість, політику та безпеку. Основні загрози включають маніпуляцію, дезінформацію та руйнування культурної ідентичності. Для ефективної протидії необхідний комплексний підхід: аналіз загроз, розвиток медіаграмотності, правове регулювання та технологічні засоби боротьби з фейками. Важливу роль відіграють ЗМІ та соціальні мережі, які можуть як поширювати маніпуляції, так і протидіяти їм. Формування критичного мислення та інформаційної безпеки є ключовими факторами захисту суспільства.

Ключові слова: інформаційна війна, маніпуляція, дезінформація, фейкові новини, комунікація, гібридна війна, пропаганда, інформаційна безпека, громадська думка, соціальні мережі, ЗМІ

Стаття надійшла / Article arrived: 12.01.2025

Схвалено до друку / Accepted: 26.02.2025

Вступ.

Актуальність дослідження інформаційної війни та маніпулятивних технологій зумовлена сучасними викликами, що постають перед державами у сфері інформаційної безпеки. В умовах цифрової епохи інформація стала не лише засобом комунікації, а й інструментом впливу, що активно використовується у політичних, економічних і військових конфліктах. Значне поширення соціальних мереж та онлайн-медіа створює умови для масового маніпулювання свідомістю громадян, поширення дезінформації та пропаганди. Це може призводити до дестабілізації суспільно-політичної ситуації, ослаблення національної єдності та зниження рівня довіри до державних інституцій.

Окрему увагу слід приділити використанню інформаційної війни в умовах гібридних конфліктів, коли інформаційні атаки доповнюють традиційні військові та економічні методи боротьби. Маніпулятивні технології стають важливим елементом політичного протистояння, формуючи суспільну думку та впливаючи на політичні рішення. З огляду на це, дослідження інформаційної війни та її впливу на суспільство є вкрай важливим. Воно сприяє розробці механізмів протидії дезінформації, підвищенню рівня медіаграмотності населення та зміцненню інформаційної безпеки держави.

Метою дослідження: визначити потенційні можливості та обмеження порівняльного аналізу як методу дослідження інституційних реформ.

Аналіз попередніх публікацій. Слід зауважити, що багато вітчизняних та зарубіжних дослідників зробили вагомий внесок у вивчення маніпуляції як ключового інструменту інформаційної війни в умовах розвитку ЗМІ та соціальних мереж. Однак у їхніх працях не завжди повною мірою враховано динаміку змін у цифровому середовищі та зростання ролі алгоритмів і штучного інтелекту у поширенні маніпулятивного контенту.

Значна частина сучасних досліджень зосереджується на розгляді маніпулятивних технологій через призму медіа-тероризму, фабрикації новин та використання соціальних мереж для поширення дезінформації. Мельник та Леонов (Мельник, & Леонов, 2024) зауважують, що явище інформаційного тероризму в сучасних умовах є реальною загрозою національній безпеці. Харамурза (Харамурза, 2023) розглядає інформаційний тероризм як інструмент гібридної війни та фактор руйнації медіапростору, активне застосування цього інструменту можна відслідкувати в гібридних атаках Росії на Україну.

Однак залишається недостатньо вивченим питання алгоритмічного посилення маніпулятивного контенту та впливу цифрових платформ на масову свідомість у довгостроковій перспективі.

Результати дослідження.

У ХХІ столітті інформаційна війна стала одним із ключових інструментів сучасної світової політики, спрямованим на досягнення політичного та економічного домінування. Багато держав розробили та впроваджують стратегії інформаційного протистояння з метою реалізації національних інтересів, забезпечення безпеки та досягнення зовнішньополітичних цілей. Інформаційна агресія є інструментом цілеспрямованого впливу на культурну ідентичність та історичну пам'ять суспільства. Її головною метою є докорінна трансформація традиційного культурного та духовного життя, руйнування спадкоємності національних ідеалів і цінностей, а також викорінення історичної пам'яті (Самохвалова, 2011).

У науковій літературі існують різні підходи до визначення інструментарію інформаційної війни. Гібридні атаки розглядаються як комплекс інформаційно-пропагандистських та психологічних заходів, що здійснюються із залученням засобів масової інформації, культурних та мистецьких ресурсів, а також інших комунікаційних засобів упродовж тривалого періоду. Інформаційна війна є однією з ключових загроз національній безпеці, оскільки передбачає досягнення державою домінування в інформаційному просторі. Така перевага надає можливість здійснювати цілеспрямований вплив на громадську думку, формувати поведінкові моделі населення, впливати на політичну еліту та військових. Визначення факту ведення інформаційного впливу є складним завданням, оскільки інформаційні операції можуть бути латентними та здійснюватися без явних ознак маніпулятивного втручання (Денисюк, 2021).

У цьому контексті можна виокремити взаємозв'язок між концепціями «м'якої сили» та «жорсткої сили». «М'яка сила» може бути використана будь-якою державою, оскільки вона охоплює культурні, ідеологічні та зовнішньополітичні аспекти, що сприяють формуванню сприятливого іміджу та впливу на міжнародну аудиторію (Куц, 2017). Обидві концепції передбачають постійний інформаційний тиск на аудиторію.

Систематичний та безперервний інформаційний тиск призводить до поступової втрати культурно-історичної пам'яті, ослаблення культурної самосвідомості та зниження ідеологічної стійкості населення. Цей процес реалізується через чотири основні механізми впливу:

- інформаційно-смісловий вплив – спричиняє дезорієнтацію особистості, викривлюючи її сприйняття дійсності;

- інформаційно-емоційний вплив – руйнує здатність до адекватного оцінювання подій, викликаючи байдужість або підвищену драгічність;

- інформаційно-моральний вплив – трансформує усталені уявлення про етичні норми, змінюючи розуміння добра і зла;

- інформаційно-історичний вплив – сприяє атомізації особистості в межах власної культури, що призводить до втрати відчуття приналежності до неї (Manoilo, 2016).

Таким чином, інформаційна агресія є потужним інструментом впливу, що загрожує національній ідентичності та соціальній єдності, вимагаючи системної протидії на рівні державної інформаційної політики. Крім того, у рамках інформаційної війни держави застосовують широкий спектр тактик, зокрема пропаганду, кібератаки, створення та використання фейкових акаунтів у соціальних мережах, маніпулювання громадською думкою тощо. Ведення інформаційної війни передбачає встановлення системи контролю над інформаційними потоками та використання механізмів управління інформацією для досягнення стратегічних цілей (Ісмаїлзаде, 2023).

Ключовим інструментом інформаційної війни в сьогоdnішніх реаліях залишається маніпуляція. Маніпуляція – це цілеспрямований вплив на свідомість та емоційний стан індивіда, здійснюваний зовнішнім суб'єктом з метою формування певних переконань, ставлень або спонукання до дії. Вона характеризується кількома ключовими аспектами:

- психологічний вплив. Маніпуляція безпосередньо впливає на психіку, свідомість та емоційну сферу особистості;

- прихований характер. Вона здійснюється завуальовано, не є очевидною для суб'єкта впливу, що ускладнює її розпізнавання. Виявлення маніпуляції потребує спеціальних знань, часу та аналітичних зусиль;

- мотиваційна функція. Маніпуляція не лише змінює сприйняття реальності, а й виконує стимулюючу роль, спонукаючи людину до певних дій (Tekke & Aybala, 2021);

- організованість і цілеспрямованість. Маніпулятивний вплив є спланованим, системним і навмисним. Він реалізується відповідно до заздалегідь розробленої стратегії, що вимагає комунікативної майстерності з боку маніпулятора (Чакмак, 2019).

Маніпулятивний вплив може мати різні рівні реалізації, серед яких виокремлюють первинну та вторинну маніпуляцію. Первинна маніпуляція – це свідомо та спланована дія, що передбачає чітко визначену мету й методи впливу. Вона ініціюється суб'єктом маніпуляції, який контролює процес впливу та прагне досягти певного результату. Вторинна маніпуляція є наслідком первинного маніпулятивного впливу. Вона відтворюється автоматично та може здійснюватися як тим самим суб'єктом, так і новими учасниками комунікації.

Зміст вторинної маніпуляції полягає у поширенні маніпулятивного матеріалу особами, які самі зазнали первинного впливу. При цьому вона не завжди розглядається як свідомо або негативна дія (Токтай, 2019). Вторинна маніпуляція є похідним процесом, що сприяє масштабному поширенню маніпулятивного контенту в суспільстві, навіть без безпосереднього втручання ініціатора первинної маніпуляції.

Маніпулятивні повідомлення характеризуються низкою комунікативних маркерів, що вказують на їхню спрямованість на вплив на масову свідомість. До таких маркерів належать надмірна емоційність, систематичне повторення інформації через певні часові проміжки (наприклад, поширення фейкових повідомлень про нестачу крові у незмінному формулюванні протягом тривалого періоду), а також спотворення змісту через вилучення контексту або фрагментацію інформації. Вербальними індикаторами маніпулятивного характеру повідомлень часто є лексеми, що викликають сильний емоційний відгук, зокрема «терміново», «сенсаційно», «достовірне джерело» тощо (Шульська, Зінчук, & Башманівський, 2023).

Таким чином, маніпуляція виступає ефективним засобом інформаційного впливу, що застосовується в різних сферах суспільного життя, зокрема в політиці, мас-медіа та рекламі, а також в процесі ведення гібридних воєн. Популярність цього інструменту в контексті інформаційного протистояння зростала пропорційно збільшенню впливу засобів масової інформації та соціальних мереж в економічній та політичній сферах.

Засоби масової інформації є ефективним інструментом маніпулювання масовою свідомістю, що дає змогу одночасно впливати на значну кількість населення. З одного боку, вони сприяють формуванню необхідного суспільного ставлення, а з іншого – можуть негативно впливати на морально-психологічний стан громадян. Це, у свою чергу, знижує рівень інформаційної стійкості суспільства та його здатність протидіяти деструктивним ідеям і настроям (Прокопенко, 2017)

Сучасні засоби масової інформації відіграють визначальну роль у конструюванні, загостренні та пролонгації збройних і політичних конфліктів. Останні роки, що характеризуються інтенсивним розвитком комунікаційних технологій, засвідчили наявність двох глобальних, подекуди взаємосуперечливих тенденцій у функціонуванні медіапростору: аудиторія водночас постає як об'єкт маніпулятивного впливу та як активний учасник інформаційних процесів. Та ж тенденція стосується і соціальних мереж, їхня масова популярність та широка аудиторія спричинили комерціалізацію цього середовища. З часом це зробило їх інструментом впливу, що активно використовується у бізнесі та політичних комунікаціях.

Соціальні мережі стали ефективним інструментом для оперативного та відносно маловитратного поширення інформації, включно з дезінформацією. Це зумовило трансформацію медіапростору на платформу для здійснення маніпулятивних впливів. Соціальні мережі сприяють підсиленню інформаційної війни, забезпечуючи можливість масового розповсюдження фейкових акаунтів, діяльності так званих «тролів» та вірусного оманливого контенту. Така інформація здатна не лише швидко охоплювати значну аудиторію, впливаючи на її політичні та соціальні орієнтації, але й стає чудовою основою для поширення дезінформації.

Дезінформація та перекручування фактів є основою для маніпулювання суспільною свідомістю та залишаються важливими складовими інформаційної війни. Вони використовуються для формування викривленого сприйняття реальності та впливу на суспільну свідомість. Фахівці з інформаційної війни цілеспрямовано відбирають, фабрикують, вирізають та спотворюють об'єктивну інформацію, створюючи неправдиву картину подій. Як наслідок, окремі особи, соціальні групи або цілі маси населення, що сприймають таку інформацію, можуть ставати жертвами маніпуляцій, як свідомо, так і несвідомо.

Дезінформація виконує маніпулятивну функцію, оскільки передбачає навмисне поширення неправдивих або оманливих відомостей з метою введення в оману. Це процес, спрямований на спотворення інформаційного середовища та маніпуляцію сприйняттям реальності окремих осіб, груп чи організацій.

З метою обмеження впливу дезінформації важливим є розвиток медіаграмотності та формування навичок критичного мислення серед громадян. Крім того, значну роль у боротьбі з дезінформацією відіграють соціальні медіа-платформи та новинні організації, які мають розробляти ефективні механізми виявлення та запобігання поширенню неправдивих відомостей. Ефективна протидія дезінформації сприяє збереженню демократичних процесів, забезпеченню інформаційної безпеки та підтриманню соціальної стабільності.

У контексті воєнного стану надзвичайно важливою є здатність ефективно виявляти та спростовувати фальшиві новини, а також виявляти типові мовно-виражальні маркери таких повідомлень. Знання основ фактчекінгу є необхідним для формування навичок протидії дезінформації. У цьому контексті інформаційна грамотність та здатність розпізнавати фейкові новини є важливими інструментами для боротьби на інформаційному фронті. Сучасний підхід вимагає здатності виявляти типологічні ознаки фальшивих новин та розуміти основні правила боротьби з дезінформацією (Шульська, Зінчук, & Башманівський, 2023). Розробка ефективних

механізмів виявлення та спростування фальшивих новин є важливою складовою інформаційної безпеки в умовах сучасного інформаційного конфлікту.

Довіра до засобів масової інформації є ключовим чинником стабільного функціонування демократичних інститутів, оскільки суспільство значною мірою покладається на медіа у процесі отримання політичних новин. ЗМІ можуть як позитивно, так і негативно впливати на громадську думку, що значною мірою залежить від характеру поширюваної інформації. Ерозія суспільної довіри до державних та медійних інституцій призводить до зростання скептицизму щодо офіційних джерел новин, що спонукає громадян звертатися до альтернативних, часто менш надійних інформаційних ресурсів. У поєднанні з ефектом ілюзорної правди та розширеними технологічними можливостями це сприяє активному поширенню дезінформації через соціальні мережі, перетворюючи їх на ефективний інструмент інформаційної війни (Ісмаїлзаде, 2023).

Розробка системи протидії маніпуляції та дезінформації в умовах інформаційної війни на державному рівні передбачає кілька взаємопов'язаних етапів. Спершу необхідно здійснити аналіз інформаційної загрози, що включає визначення основних джерел дезінформації, виявлення ключових наративів, які використовуються для інформаційного впливу, а також оцінку рівня впливу маніпулятивних повідомлень на громадськість шляхом соціологічних і медіа-досліджень. Наступним кроком є розробка нормативно-правової бази, що передбачає аналіз чинного законодавства щодо боротьби з дезінформацією, створення нових правових механізмів для регулювання інформаційного простору та встановлення ефективних форм співпраці між державою, медіа і громадським сектором для виявлення і спростування фейків. Важливим елементом є формування інституційної структури, що охоплює створення спеціалізованих державних органів або підрозділів для моніторингу інформаційного простору, налагодження міжвідомчої координації між органами безпеки, регуляторами медіа та експертними центрами, а також співпрацю з міжнародними організаціями, що спеціалізуються на боротьбі з дезінформацією.

Ефективна протидія маніпуляції потребує впровадження технологічних рішень, зокрема розробки систем автоматичного моніторингу та виявлення дезінформації на основі штучного інтелекту та аналізу великих даних, інтеграції механізмів фактчекінгу в медіаплатформи та соціальні мережі, а також створення державного інформаційного порталу для перевірки достовірності новин. Не менш важливим є розвиток освітньої та просвітницької діяльності, що передбачає включення медіаграмотності до освітніх програм, проведення національних кампаній із підвищення інформаційної

стійкості громадян, а також активну співпрацю з журналістами та блогерами для поширення перевіреної інформації. Окрему роль відіграють контрпропагандистські заходи, спрямовані на створення власних ефективних наративів для протидії дезінформації, підтримку незалежних медіа для вироблення якісного інформаційного контенту, а також використання соціальних мереж для розповсюдження достовірної інформації.

Для забезпечення дієвості такої системи необхідний постійний моніторинг її ефективності та коригування стратегії відповідно до нових загроз, що передбачає регулярний аналіз ефективності застосованих заходів, адаптацію методів протидії відповідно до змін у медіапросторі та впровадження механізмів зворотного зв'язку для оцінки рівня довіри громадян до державних інформаційних ініціатив. Такий комплексний підхід дозволить посилити інформаційну безпеку суспільства та ефективно протидіяти загрозам інформаційної війни.

Висновки.

Інформаційна війна у XXI столітті стала потужним інструментом впливу на суспільну свідомість, політичні процеси та національну безпеку. Держави активно застосовують інформаційні технології для досягнення стратегічних цілей, використовуючи маніпуляцію, дезінформацію та гібридні атаки. Головною загрозою є руйнування культурної ідентичності, викривлення історичної пам'яті та послаблення соціальної стійкості населення. Крім того, інформаційна агресія може призводити до політичної поляризації, підриву довіри до державних інституцій та створення соціальної напруги, що використовується для дестабілізації країни.

Ефективна протидія інформаційній агресії вимагає системного підходу, що включає аналіз загроз, розвиток медіаграмотності, правове регулювання інформаційного простору та впровадження технологічних механізмів боротьби з дезінформацією. Важливу роль відіграють засоби масової інформації та соціальні мережі, які можуть як сприяти поширенню маніпуляцій, так і стати інструментами їх нейтралізації. Успішна інформаційна політика держави має базуватися на прозорості комунікацій, активній участі громадянського суспільства та взаємодії з міжнародними партнерами у сфері інформаційної безпеки. Окрім державних заходів, критично важливим є формування навичок критичного мислення та інформаційної безпеки серед громадян. Освітні програми з медіаграмотності, курси з цифрової безпеки та широкі просвітницькі кампанії сприяють підвищенню рівня обізнаності населення про методи інформаційного впливу.

Також значну роль відіграє розвиток незалежної журналістики, яка здатна протидіяти пропаганді шляхом об'єктивного висвітлення подій та розвінчування фейків. Лише через комплексні заходи, що включають посилення інституційних механізмів, активізацію наукових досліджень у сфері інформаційної безпеки та міжнародну координацію зусиль, можна забезпечити стійкість суспільства до деструктивного інформаційного впливу та зберегти демократичні цінності. У цьому контексті міжнародна співпраця у сфері кібербезпеки та протидії дезінформації набуває особливого значення, оскільки інформаційні загрози виходять за межі окремих держав і потребують глобальної відповіді.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Денисюк, Ж. (2021). Пропаганда та контрпропаганда в контексті стратегій державної інформаційної політики. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління*, 32((71)2), 46-51.
- Ісмаїлзаде, Л. (2023). Медіа, маніпуляція та інформаційна війна. *Науково-теоретичний альманах Грані*, 26(5), 55-65. <https://doi.org/10.15421/1723102>
- Куц, Г. М. (2017). Пріоритетні стратегії інформаційної політики у контексті національних інтересів України: ліберальний ракурс. *Політичне життя*, 3, 52-58.
- Мельник, Д., & Леонов, Б. (2024). Інформаційний тероризм як загроза національній інформаційній інфраструктурі. *Інформація і право*, 3(50), 99-107. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3\(50\).311667](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3(50).311667)
- Прокопенко, Б. В. (2017). Маніпулятивні технології в інформаційній війні: проблеми захисту. *Філософія науки: традиції та інновації*, 1(15), 99-109.
- Самохвалова, В. (2011). Специфіка сучасної інформаційної війни: Засоби та цілі руйнування. *Філософія і суспільство*, 3, 54-73.
- Харамурза, Д. (2023). Інформаційний тероризм як інструмент гібридної війни та фактор руйнації медіапростору. *Інтегровані комунікації*, 2(16), 29-37. <https://doi.org/10.28925/2524-2644.2023.163>
- Шульська, Н. М., Зінчук, Р. С., & Башманівський, В. І. (2023). Фейкоінструментарій ведення інформаційної війни в Україні: на матеріалі мови сучасних медіа. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*, 34(73), 1(2), 274-279.
- Chakmak, F. (2019). The Issue of Disinformation in the Media and the Power of Manipulation: The Role of Election News in Political Communication from an Ideological and Discursive Perspective. *Selçuk Journal of Communication*, 12(2), 1127-1154.
- Manoilo, A. V. (2016). The Role of the Media in Fuelling Political Conflicts: Theory and Practice Of Information Wars. *Geopolitical Journal*, (3), 3-8.

- Tekke, A., & Aybala, L. A. L. E. (2021). Ethics, Information Manipulation, and Cybersecurity in Social Media. *Academic Review Journal*, 16(2), 44-62.
- Toktay, Y. (2019). *The Effect of Disinformation, Manipulation, and Propaganda in Social Media: The Case of Olive Branch Operation* (Doctoral Dissertation). Marmara University, Turkey.

REFERENCES

- Chakmak, F. (2019). The Issue of Disinformation in the Media and the Power of Manipulation: The Role of Election News in Political Communication from an Ideological and Discursive Perspective. *Selçuk Journal of Communication*, 12(2), 1127-1154
- Denysiuk, Zh. (2021). Propaganda and counter-propaganda in the context of state information policy strategies. *Scientific Notes of Vernadsky Kyiv Polytechnic National University. Series: Public Administration*, 32((71)2), 46-51.
- Ismailzadeh, L. (2023). Media, manipulation and information warfare. *Scientific and theoretical almanac Grani*, 26(5), 55-65. <https://doi.org/10.15421/1723102>
- Kharamurza, D. (2023). Information terrorism as a tool of hybrid warfare and a factor in the destruction of the media space. *Integrated communications*, 2(16), 29-37. <https://doi.org/10.28925/2524-2644.2023.163>
- Kuts, G. M. (2017). Priority strategies of information policy in the context of national interests of Ukraine: a liberal perspective. *Political life*, 3, 52-58.
- Manoilo, A. V. (2016). The Role of the Media in Fuelling Political Conflicts: Theory and Practice Of Information Wars. *Geopolitical Journal*, 3, 3-8.
- Melnyk, D., & Leonov, B. (2024). Information terrorism as a threat to the national information infrastructure. *Information and law*, 3(50), 99-107. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3\(50\).311667](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3(50).311667)
- Prokopenko, B. V. (2017). Manipulative technologies in the information war: problems of protection. *Philosophy of Science: Traditions and Innovations*, 1(15), 99-109.
- Samokhvalova, V. (2011). Specifics Of Modern Information Warfare: Means and Goals of Destruction. *Philosophy And Society*, 3, 54-73.
- Shulska, N. M., Zinchuk, R. S., & Bashmanivskiy, V. I. (2023). Fake tools of information warfare in Ukraine: on the material of the language of modern media. *Scientific Notes of Vernadsky TNU*, 34(73), 1(2), 274-279.
- Tekke, A., & Aybala, L. A. L. E. (2021). Ethics, Information Manipulation, and Cybersecurity in Social Media. *Academic Review Journal*, 16(2), 44-62.
- Toktay, Y. (2019). *The Effect of Disinformation, Manipulation, and Propaganda in Social Media: The Case of Olive Branch Operation* (Doctoral Dissertation). Marmara University, Turkey